

DOI:10.33617/2522-9680-2020-4-37  
УДК:615.23/32:339.146

## ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ДО СКЛАДУ ЯКИХ ВХОДЯТЬ ЕФІРНІ ОЛІЇ, ДЛЯ ЛІКУВАННЯ РЕСПІРАТОРНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

■ Н. П. Дарзулі, к. фарм. н., асист. каф. упр. та екон. фарм. з техн. лік.  
Л. І. Будняк, к. фарм. н., асист. каф. упр. та екон. фарм. з техн. лік.

■ *Тернопільський національний медичний університет*

### Вступ

Пошук перспективних джерел біологічно активних речовин (БАР) рослинного походження є актуальним питанням медицини і фармації. Одним з напрямів медицини на даний час є ароматерапія. Даний метод терапії передбачає введення в організм ефірних олій через дихальні шляхи та шкіру. Ароматерапія рідко використовується в вітчизняній медицині та фармації, однак стрімко розвивається у світі і має ряд значних переваг [4].

**Ефірними оліями** називають суміші летких речовин, які утворюються в рослинах і мають здатність переганятися з водяною парою. Головною складовою ефірних олій є терпени та їх кисневмісні похідні, рідше ароматні та аліфатичні сполуки [1, 3].

Використання ефірних олій зумовлено їх високою біологічною активністю, їх компоненти позитивно впливають на дихальні шляхи, посилюють кровообіг, активують діяльність ендокринних залоз, стимулюють захисні функції організму, виявляють антимікробну та антипаразитарну активності, коригують психоемоційний стан пацієнта. Ефірні олії мають надзвичайно високий рівень проникнення в організм людини та відсутність побічних дій [1, 3, 4].

Ефірні олії також входять до складу лікарських засобів (ЛЗ), забезпечуючи певний вид фармакологічної дії. Особливо часто ефірні олії входять до складу ЛЗ, які використовують при захворюваннях респіраторної системи.

**Метою даної роботи** було вивчення ринку лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії для лікування респіраторних захворювань.

### Матеріали та методи дослідження

Загальноприйняті статистичні та маркетингові дослідження паперових та електронних джерел

інформації щодо лікарських засобів даної фармакологічної групи. Аналіз асортименту ЛЗ проводили за Державним реєстром ЛЗ [2].

### Результати дослідження та їх обговорення

Згідно з даними Державного реєстру ЛЗ України станом на листопад 2020 року на українському ринку наявні 27 торгових назв (ТН) ЛЗ до складу яких входять ефірні олії, які використовуються для лікування респіраторних захворювань – група R засоби, котрі діють на респіраторну систему. Відповідно до АТС класифікації, проаналізовані ЛЗ відносяться до терапевтичних груп: R01 засоби, які використовуються при захворюваннях порожнини носа (2 ТН); R 02 препарати, які застосовуються при захворюваннях горла (10 ТН); R 04 засоби, які застосовуються при кашлі та застудних захворюваннях (15 ТН).

Було проведено аналіз зареєстрованих ЛЗ та встановлено, що на ринку присутні 15 ТН вітчизняного виробництва – 56 % та 12 ТН зарубіжного – 44 %, лідером серед яких є Німеччина – 5 ТН.

Серед усіх лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії, на ринку наявні 3 монопрепарати та 24 комбінованих ЛЗ. Усі монопрепарати є іноземного виробництва у вигляді м'яких желатинових капсул: капсули з анісовою олією ДР Тайсс (Німеччина), Гавіпек на основі ефірної олії лаванди (Австрія) та Геделікс Евканс з ефірною олією евкаліпту (Німеччина).

Було проведено аналіз зареєстрованих ЛЗ з ефірними оліями за лікарською формою (рис. 1). Встановлено, що найбільш популярною лікарською формою є спрей (11 ТН). Фармакологічна група R 02 препарати, які застосовуються при захворюваннях горла, яка налічує 10 ТН, повністю представлена даною лікарською формою. У склад комбінованих препаратів даної групи входять олія евкаліпту та олія м'яти перцевої. Варто

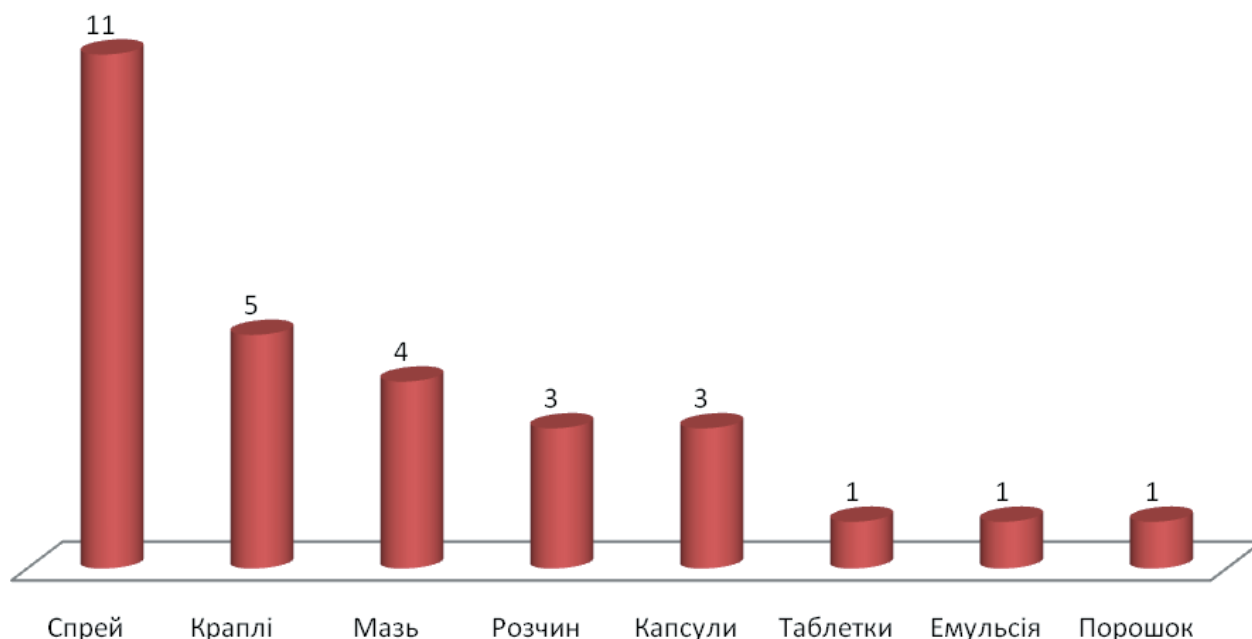


Рис. 2. Розподіл лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії за видом лікарської форми

зазначити що виробниками ЛЗ у формі спрею є лише вітчизняні виробники: ТОВ «Фармацевтична компанія Здоров'я» та АТ «Стома».

ЛЗ у формі крапель представлені 5 позиціями, з яких 2 ТН відносяться до фармакологічної групи R01 засоби, які використовуються при захворюваннях порожнини носа: Піносол («Санофі Авентіс») та Піновіт (ПАТ «Фармак»). До групи R 04 засоби, які застосовуються при кашлі та застудних захворюваннях, належать препарати: Бронхо Тайсс краплі (Naturwaren, Німеччина), Грудні краплі від кашою (ТОВ «Тернофарм»), Нашатирно-анісові краплі (ТОВ «Тернофарм»).

У формі мазі представлено 4 ЛЗ, 3 з яких іноземного виробництва: Вікс актив бальзам з ментолом та евкالیптом (Німеччина), Доктор Мом (Індія), Евкالیптовий бальзам від застуди доктор Тайсс (Німеччина).

Розчин для перорального використання представлений двома ЛЗ іноземного виробництва: Бронхіальний бальзам Беллс (Propharma) та Бронхомед бальзам (Eugo Lifecare).

М'які желатинові капсули на ринку України налічують три ТН: капсули з анісовою олією ДР Тайсс (Німеччина), Гавіпек на основі ефірної олії лаванди (Австрія) та Геделікс Евканс з ефірною олією евкالیпту (Німеччина).

Також зареєстровано по одному ЛЗ у формі таблеток для розсмоктування Евкаліпт М (Bausch

Health Companies), порошку для приготування мікстури Аріда суха мікстура від кашлю для дітей (ТОВ «Тернофарм») та у формі емульсії – Евкабал бальзам (Esparma).

Проведено аналіз ринку ЛЗ, до складу яких входять ефірні олії за видом лікарської рослинної сировини, результати наведено на рис. 2. Встановлено, що олія евкالیпту входить до складу 18 ЛЗ, які представлені на ринку у формі назальних крапель, спрею для ротової порожнини, мазі для розтирання, бальзаму, капсул, емульсії, таблеток. Широке використання ефірної олії евкالیпту в ЛЗ, які використовуються при захворюваннях респіраторної системи, обґрунтовано її протизапальною, антисептичною, бактерицидною діями [4].

У складі 16 ЛЗ присутня олія м'яти перцевої, яка також представлена в численних лікарських формах, таких як: назальні краплі, спрею для ротової порожнини, мазь, бальзам, капсули, емульсія, таблетки. Ефірна олія м'яти перцевої має бактерицидну, протівірусну, протигрибкову дію. Є жарознижувальним засобом, усуває спазми судин головного мозку [4].

Ефірна олія анісу представлена в 7 ЛЗ, які належать до групи R 04 засоби, що застосовуються в разі кашлю та застудних захворювань: Аріда суха мікстура від кашлю для дітей (ТОВ «Тернофарм»), бронхіальний бальзам Беллс

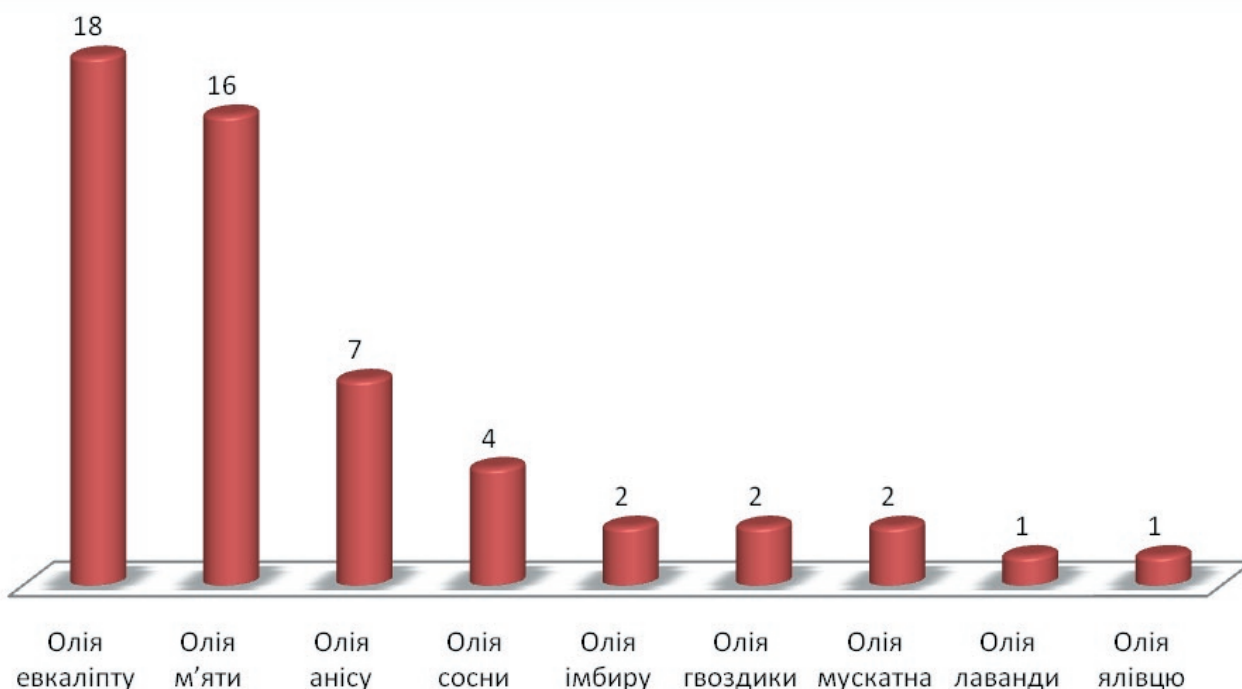


Рис. 2. Розподіл лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії за видом лікарської рослинної сировини

(Propharma), Бронхомед бальзам (EuroLifecare), Бронхо Тайсс (Naturwaren), грудні краплі від кашлю (ТОВ «Тернофарм»), капсули з анісовою олією доктора Тайсса (Naturwaren), нашатирно-анісові краплі (ТОВ «Тернофарм»).

Ефірна олія сосни входить до складу 4 комбінованих ЛЗ. 2 ТН відносяться до групи препаратів, які використовуються для лікування порожнини носа: Піносол (Санofi Авентіс) та Піновіт (ПАТ «Фармак»). По 2 ЛЗ, до складу яких входить олія імбиру (бронхіальний бальзам Беллс та Бронхомед бальзам), олія гвоздики (бронхіальний бальзам Беллс та Бронхомед бальзам) та олія мускатна (доктор МОМ мазь та Розтиран). Олія ялівцю входить до складу комбі-

нованого препарату Розтиран (ООО ДКП «Фармацевтична фабрика»).

## Висновки

Вивчено ринок лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії, для лікування респіраторних захворювань. Встановлено, що на ринку зареєстровано 27 ЛЗ з ефірними оліями. Серед усіх лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії, на ринку присутні 3 монопрепарати та 24 комбінованих ЛЗ. Найбільш популярною лікарською формою є спрей (11 ТН), краплі (5ТН) та мазь 4 (ТН). До складу ЛЗ входять ефірні олії: евкаліпту, м'яти, анісу, сосни, гвоздики, імбиру, мускатна, ялівцева, лаванди.

## Литература

1. Гарник Т.П. Основи фармакогнозії і фітотерапії. Навчальний посібник. За загальною редакцією Гарник Т.П., Князевича В.М., Турманова В.А. [та ін.]. Житомир: Вид. ПП «Рута», 2015р. – 456 с.
2. Державний реєстр лікарських засобів України / МОЗ України. Київ, 2020. URL: <http://moz.gov.ua/>.
3. Ковальов В. М. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / В.М. Ковальов, О.І Павлій, Т.І. Ісакова. Харків: Видавництво НФАУ «Прапор». 2000. – 703 с.

4. Лоулесс Д. Энциклопедия ароматических масел / Пер. с англ. Е. Незлобиной. – М: Крон-пресс, 2000. – 288 с.

Надійшла до редакції 30 жовтня 2020 р.

Прийнято до друку 27 листопада 2020 р.

Н. П. Дарзулі, Л. І. Будняк

## ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ДО СКЛАДУ ЯКИХ ВХОДЯТЬ ЕФІРНІ ОЛІЇ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ РЕСПІРАТОРНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

**Ключові слова:** ефірні олії, респіраторні захворювання, маркетингові дослідження.

Вивчено ринок лікарських засобів, до складу яких входять ефірні олії, для лікування респіраторних захворювань. Встановлено, що на ринку зареєстровано 27 ЛЗ з ефірними оліями. Серед усіх ЛЗ, до складу яких входять ефірні олії, на ринку присутні 3 монопрепарати та 24 комбінованих ЛЗ. Найбільш популярною лікарською формою є спрей (11 ТН), краплі (5ТН) та мазь 4 (ТН). До складу ЛЗ входять ефірні олії: евкаліпту, м'яти, анісу, сосни, гвоздики, імбиру, лаванди, мускатна та ялівцева.

Н. П. Дарзулі, Л. І. Будняк

## ИССЛЕДОВАНИЕ РЫНКА ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ, В СОСТАВ КОТОРЫХ ВХОДЯТ ЭФИРНЫЕ МАСЛА, ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ РЕСПИРАТОРНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ

**Ключевые слова:** эфирные масла, респираторные заболевания, маркетинговые исследования.

**Конфлікт інтересів:** відсутній.

**Conflicts of interest:** authors have no conflict of interest to declare.

**Участь кожного автора:**

Н. П. Дарзулі – ідея дослідження, написання статті, аналіз лікарських засобів.

Исучен рынок лекарственных средств, в состав которых входят эфирные масла для лечения респираторных заболеваний. Установлено, что на рынке зарегистрировано 27 ЛС с эфирными маслами. Среди всех ЛС, в состав которых входят эфирные масла, на рынке присутствуют 3 монопрепарата и 24 комбинированных ЛС. Наиболее популярной лекарственной формой является спрей (11 ТН), капли (5 ТН) и мазь 4 (ТН). В состав ЛС входят эфирные масла: эвкалипта, мяты, аниса, сосны, гвоздики, имбиря, лаванды, можжевельника и мускатное.

N. P. Darzuli, L. I. Budnyak

## MARKET RESEARCH MEDICINE INCLUDES ESSENTIAL OILS FOR THE TREATMENT OF RESPIRATORY DISEASES

**Keywords:** essential oils, respiratory diseases, marketing research.

The market of medicines which include essential oils for the treatment of respiratory diseases has been studied. It is established that 27 drugs with essential oils are registered on the market. Among all drugs that contain essential oils on the market there are 3 single drugs and 24 combined drugs. The most popular dosage forms are spray (11 TN), drops (5TN) and ointment 4 (TN). The medicine contains eucalyptus, mint, anise, pine, clove, ginger, lavender, nutmeg and juniper essential oils.

Л. І. Будняк – дизайн дослідження, побудова графіків участь у написанні та корекції статті, аналіз літератури, виновки, анотації.

**Електронна адреса для листування з авторами:**

*e-mail:* darzulinp@tdmu.edu.ua (Дарзулі Наталя Петрівна).



DOI:10.33617/2522-9680-2020-4-40  
УДК 582.675.1 + 61 + 615.1

## FICARIA VERNA. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

- <sup>1</sup> В. Р. Карпюк, аспір. каф. технол. біолог. активн. спол., фармац. та біотехнол.
- <sup>1</sup> С. Л. Юзьків, студ.-бакалавр, каф. технол. біолог. активн. спол., фармац. та біотехнол.
- <sup>2</sup> Ю. Т. Конечний, аспір. каф. мікробіол.
- <sup>1</sup> Л. Р. Журахівська, к. хім. н., доц. каф. технол. біолог. активн. спол., фармац. та біотехнол.
- <sup>1</sup> Р. Т. Конечна, к. фарм. н., доц. каф. технол. біолог. активн. спол., фармац. та біотехнол.

- <sup>1</sup> Національний університет «Львівська політехніка»
- <sup>2</sup> Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького

### Вступ

Завдяки різноманітності складу активних компонентів цілющої рослини здавна використовуються у традиційній медицині різних народів сві-

ту. Сучасний інтерес до застосування лікарської рослинної сировини сприяє зростанню наукових досліджень та розробок, завдяки чому відкрито та досліджено багато різних сполук еволюційних